

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเงื่อนไข ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการนำเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 และชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับงานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อสำรวจความพร้อม ปัจจัยเงื่อนไข และข้อเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 และชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการสำรวจความคิดเห็นตามการรับรู้ของบุคคล 3 กลุ่ม คือ กลุ่มบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มครูและผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และกลุ่มผู้แทนชุมชน ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 จำนวน 4 แห่ง และชั้น 2 จำนวน 9 แห่ง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยภาคสนาม เป็นการวิจัยเชิงลึก ในองค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 และชั้น 2 ที่เป็นกรณีศึกษา

อบต. ชั้น 1 กรณีศึกษาได้แก่ อบต. เมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

อบต. ชั้น 2 กรณีศึกษาได้แก่ อบต. หัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขและข้อเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 และชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

รายละเอียดการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน มีดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อม ปัจจัยเงื่อนไข และข้อเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 และชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. ประชากร (Population) และกลุ่มตัวอย่าง (Sample)

1.1 ประชากร จำนวน 4,775 คน ประกอบด้วย บุคลากรใน อบต. 585 คน ครูและผู้บริหารสถานศึกษา 2,060 คน ผู้แทนชุมชน 2,130 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เกรจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 854 คน ประกอบด้วยบุคลากร ใน อบต. 223 คน ครูและผู้บริหารสถานศึกษา 314 คน ผู้แทนชุมชน 317 คน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวแสดงไว้ในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม อบต. ชั้น 1 และชั้น 2

จังหวัด/อบต.	บุคลากรในอบต.		ครูและผู้บริหารสถานศึกษา		ผู้แทนชุมชน		รวม	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
อบต. ชั้น 1								
1. ขอนแก่น								
1.1 เมืองเก่า	47	18	147	19	160	21	354	58
2. นครราชสีมา								
2.1 โขกกรวด	40	15	150	21	140	17	330	53
2.2 หมูสี	46	16	98	13	170	21	314	50
3. อุบลราชธานี								
3.1 ขามใหญ่	69	27	261	36	240	31	570	94
อบต. ชั้น 2								
1. ขอนแก่น								
1.1 สีลา	58	21	279	43	230	36	567	100
1.2 น้ำพอง	40	16	138	22	140	23	318	61
1.3 กุดน้ำใส	32	13	71	15	100	16	203	44
1.4 ม่วงหวาน	40	15	89	15	140	23	269	53
2. นครราชสีมา								
2.1 หัวทะเล	36	15	280	43	120	19	436	77
2.2 ปากช่อง	54	19	186	29	260	34	450	82
2.3 หนองน้ำแดง	29	14	112	18	100	16	241	48
3. ร้อยเอ็ด								
3.1 เหนือเมือง	50	18	163	26	210	33	423	77
4. อุบลราชธานี								
4.1 ไร่น้อย	44	16	86	14	170	27	300	57
รวม	585	223	2,060	314	2,130	317	4,775	854

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 854 ชุด แยกเป็นกลุ่มบุคลากรใน อบต. จำนวน 223 ชุด ครูและผู้บริหารสถานศึกษา 314 ชุด ผู้แทนชุมชน 317 ชุด และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 207, 298 และ 301 ชุดตามลำดับ รวม 806 ชุด คิดเป็นร้อยละ 94.37

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 เอกสารที่ใช้ในการศึกษาข้อมูล จำแนกเป็น

2.1.1 เอกสารที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ อบต. ได้แก่

- 1) แผนการพัฒนาดำบล พ.ศ.2545
- 2) แผนพัฒนาดำบลระยะ 5 ปี
- 3) รายงานข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2545
- 4) เอกสารข้อมูลสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2544-

2545 และข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปี พ.ศ. 2544-2545

2.1.2 เอกสารที่ศึกษาข้อมูลด้านวัฒนธรรมของชุมชนที่ อบต. ตั้งอยู่ ได้แก่

- 1) ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2 ค) ประจำปี พ.ศ. 2544
- 2) ข้อมูลสำนักงานทะเบียนอำเภอ ปี พ.ศ. 2545

2.1.3 เอกสารที่ใช้ศึกษาข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ได้แก่

- 1) ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2 ค) ประจำปี พ.ศ. 2544
- 2) แผนพัฒนาดำบล พ.ศ. 2545
- 3) แผนพัฒนาดำบลระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545-2549)

2.1.4 เอกสารที่ใช้ศึกษาข้อมูลด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่

- 1) แผนพัฒนาดำบล พ.ศ. 2545
- 2) แผนพัฒนาดำบลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549)
- 3) รายงานข้อมูลองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2545
- 4) เอกสารข้อมูลสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2544-

2545 และข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล ประจำปี พ.ศ. 2544-2545

2.1.5 เอกสารที่ใช้ศึกษาข้อมูลด้านการศึกษา ได้แก่

- 1) ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาของสถานศึกษาในพื้นที่ ประจำปี พ.ศ.2545
- 2) แบบรายงานการศึกษา (ภาคสถิติ) และรายงานครู (รศ. 2 และ รค. 2) ข้อมูล 10 มิถุนายน พ.ศ.2545

2.1.6 เอกสารที่ใช้ศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาในพื้นที่ ได้แก่

- 1) แผนพัฒนาตำบลประจำปี พ.ศ. 2545
- 2) แผนพัฒนาตำบลระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549)

2.2 แบบสำรวจสถานภาพบุคลากรของ อบต. และข้อมูลด้านการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด

2.3 แบบสอบถามการรับรู้ที่ได้จากความคิดเห็นของบุคลากรใน อบต. ครูและผู้บริหารสถานศึกษา และผู้แทนชุมชน เกี่ยวกับความพร้อมและข้อเสนอแนะทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด

2.4 แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างในการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย เช่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 หลักเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับร่าง) แนวคิดของนักวิชาการ และแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา เป็นต้น แล้วสร้างเครื่องมือการวิจัย ซึ่งมี 2 ชุด คือ

1. แบบสำรวจ สถานภาพบุคลากรของ อบต. และข้อมูลด้านการเตรียมความพร้อมของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 1 และชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สำหรับ ปลัด อบต. เป็นผู้ตอบ) โดยแบ่งแบบสำรวจเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลทั่วไปของ อบต.

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลทั่วไปด้านการศึกษา

ตอนที่ 4 การเตรียมความพร้อม อบต. ด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรใน อบต. ครูและผู้บริหารสถานศึกษา และผู้แทนชุมชน เกี่ยวกับความพร้อมและข้อเสนอแนะทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยแบ่งแบบสอบถาม เป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ชนิดเลือกตอบ (checklist)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นด้านความพร้อม ความเหมาะสม ความต้องการภายในท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับอันดับความสำคัญเกี่ยวกับภารกิจสำคัญของ อบต.

สำหรับคำถามในตอนที่ 2 , 3 และ 4 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแบบของ Likert (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2534: 107-110) โดยแบ่งระดับคะแนน ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ 5
เห็นด้วยมาก	มีค่าเท่ากับ 4
เห็นด้วยปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3
เห็นด้วยน้อย	มีค่าเท่ากับ 2
เห็นด้วยน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ 1

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open - ended) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเขียนตอบอย่างอิสระตามหัวข้อที่กำหนด

การตรวจสอบเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจปรับปรุงแก้ไข แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านพิจารณาแก้ไขความเหมาะสมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

การทดลอง (try out) เครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในองค์การบริหารส่วนตำบลห่มเห็ด อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ ซึ่งเป็น อบต. ชั้น 3 กับบุคลากรใน อบต. 20 คน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา 20 คน และกลุ่มผู้นำชุมชน 20 คน รวม 60 คน แล้วนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach ตามสูตรดังนี้ (Anastasi, 1961)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \sum \frac{S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ α แทนสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n แทนจำนวนข้อของแบบสัมภาษณ์

๙. แทนความแปรปรวนข้อคำถามแต่ละข้อ

๙. แทนความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามชุดที่ 2 ทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.94

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสำรวจ และแบบสอบถามเข้าไปให้กับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ด้วยตนเอง ด้วยการแนะนำตนเอง บอกวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และนัดวันรับแบบสอบถามกลับคืน โดยผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ดังนี้

กลุ่มบุคลากรใน อบต. ผู้วิจัยได้ประสานงานกับปลัด อบต.และประธานกรรมการบริหาร อบต. ในแต่ละแห่ง เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถาม

กลุ่มผู้แทนชุมชน ได้ประสานงานขอความร่วมมือกับผู้ใหญ่บ้านในแต่ละตำบล ในการเก็บข้อมูล โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้านและตัวแทนกลุ่มอาชีพ ในหมู่บ้านต่อไปนี้ ในพื้นที่ อบต.ชั้น 1 ได้แก่ บ้านดุน้อย (ตำบลเมืองเก่า) บ้านโคกเพชรและบ้านสระมน โนรา (ตำบลโคกกรวด) บ้านกุดคล้า (ตำบลหมูสี) และบ้านด้ามพรว้า (ตำบลขามใหญ่) พื้นที่ อบต.ชั้น 2 ได้แก่ บ้านดอนยาง (ตำบลศิลา) บ้านหินกอง (ตำบลน้ำพอง) บ้านกุดน้ำใส(ตำบลกุดน้ำใส) บ้านม่วงหวาน (ตำบลม่วงหวาน) บ้านพะไลและบ้านหัวทะเล (ตำบลหัวทะเล) บ้านหนองมะค่า (ตำบลปากช่อง) บ้านวะกะเจียว (ตำบลหนองน้ำแดง) บ้านหนองตากร้า (ตำบลเหนือเมือง) และบ้านปลาตุก (ตำบลไร่น้อย)

กลุ่มครูและผู้บริหารสถานศึกษา ได้ประสานงานขอความร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมและมัธยมศึกษาในพื้นที่ ในการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวม ในสถานศึกษาต่อไปนี้

พื้นที่ อบต.ชั้น 1 ได้แก่ โรงเรียนบ้านคอนบม และโรงเรียนโนนดู่สามัคคีศึกษา (ตำบลเมืองเก่า) โรงเรียนนครราชสีมาวิทยาลัยและโรงเรียนโคกเพชรสระมน โนรา (ตำบลโคกกรวด) โรงเรียนบ้านปางคล้าและโรงเรียนบ้านท่าช้าง (ตำบลหมูสี) โรงเรียนปทุมเทพวิทยฯ และโรงเรียนบ้านด้ามพรว้า (ตำบลขามใหญ่)

พื้นที่ อบต.ชั้น 2 ได้แก่ โรงเรียนขามแก่นนคร และโรงเรียนบ้านหนองไผ่ผดุงดินแดง (ตำบลศิลา) โรงเรียนน้ำพองพัฒนศึกษา และโรงเรียนหัวไผ่หนองโน (ตำบลน้ำพอง) โรงเรียนบ้านกุดน้ำใส และโรงเรียนอุดมพัฒนศิริอุปถัมภ์ (ตำบลกุดน้ำใส) โรงเรียนม่วงหวานพัฒนศึกษา และโรงเรียนคำแก่นหิน (ตำบลม่วงหวาน) โรงเรียนบ้านพะไล และโรงเรียนบุญวัฒนา 2 (ตำบลหัวทะเล) โรงเรียนบ้านหนองมะค่า และโรงเรียนบ้านปากช่อง(ตำบลปากช่อง) โรงเรียนพญาเย็น

วิทยา และโรงเรียนบ้านนา “ประสิทธิ์วิทยาการ” (ตำบลหนองน้ำแดง) โรงเรียนชาติยะวงษา และโรงเรียนบ้านหนองตากร้า (ตำบลเหนือเมือง) โรงเรียนบ้านปลาคุก และโรงเรียนบ้านบาก (ตำบลไรร้อย)

ช่วงเวลาเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มตั้งแต่ 1 มิถุนายน – 12 กรกฎาคม 2545 รวม 42 วัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) for Windows ตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

4.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นชนิดตรวจคำตอบ (checklist) และมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ใช้ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 ข้อมูลจากแบบสอบถามชนิดปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์ความถี่เป็นค่าร้อยละ

4.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างใน อบต.ชั้น 1 และชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิเคราะห์โดยการทดสอบค่า t (t-test)

4.4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลครูและผู้บริหารสถานศึกษา และผู้แทนชุมชน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ตามวิธีของเซฟเฟ (Scheffe's Test for all Possible Comparison)

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 การคำนวณค่าร้อยละ ใช้สูตร (Anastasi, 1961)

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบทั้งหมด}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

5.2 การคำนวณค่าเฉลี่ยเลขคณิต ใช้สูตร (Anastasi, 1961)

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{n}$$

เมื่อ	\bar{x}	แทนค่าเฉลี่ยเลขคณิต
	„	แทนจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด
	f	แทนจำนวนความถี่ของคะแนน

x แทนน้ำหนักของคะแนนแสดงระดับความคิดเห็น เช่น 5, 4, 3, 2, 1

$\sum fx$ แทนผลรวมของคะแนนแต่ละระดับคุณความดี

นำค่าเฉลี่ยเลขคณิตมาแปลความหมายดังนี้ (Best, 1981: 159)

4.50 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

5.3 การคำนวณค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร (Anastasi, 1961)

$$S.D = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left(\frac{\sum fx}{N}\right)^2}$$

เมื่อ $S.D$ แทนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

N แทนจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

f แทนจำนวนความถี่ของคะแนน

x แทนน้ำหนักของคะแนนความคิดเห็น

$\sum fx$ แทนผลรวมของคะแนนแต่ละระดับคุณความดี

5.4 การทดสอบค่า t ใช้สูตร (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2540)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{(n_1 + n_2 - 2)} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}}$$

เมื่อ \bar{X}_1 แทนค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนกลุ่มตัวอย่างใน อบต. ชั้น 1

\bar{X}_2 แทนค่าเฉลี่ยเลขคณิตของคะแนนกลุ่มตัวอย่างใน อบต. ชั้น 2

n_1 แทนจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างใน อบต. ชั้น 1

n_2 แทนจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างใน อบต. ชั้น 2

S_1^2 แทนความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่ม อบต. ชั้น 1

S_2^2 แทนความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่ม อบต. ชั้น 2

5.5 การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

สูตร

แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	Ms	F
ระหว่างกลุ่ม (between)	K-1	SSb	Ms _b	Ms _b
ภายในกลุ่ม (with in)	N-K	SSw	Ms _w	Ms _w
รวมทั้งหมด (Total)	N-1	SSt		

เมื่อ	K	หมายถึง จำนวนกลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบ
	N	หมายถึง จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
	SSb	หมายถึง ผลบวกกำลังสองระหว่างกลุ่ม
	SSw	หมายถึง ผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม
	SSt	หมายถึง ผลบวกกำลังสองรวม
	Ms _b	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองระหว่างกลุ่ม
	Ms _w	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม
	df	หมายถึง ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
	F	หมายถึง อัตราส่วนระหว่างคะแนนเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองระหว่างกลุ่มกับค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม

เมื่อพบว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรมีความคิดเห็นแตกต่าง/จะทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ตามวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe' Test for all possible comparison)

$$F = \frac{(M_1 - M_2)^2}{Ms_w (1/n_1 + 1/n_2)(K-1)}$$

เมื่อ	Ms _w	หมายถึง ความแปรปรวนภายในกลุ่ม
	K-1	หมายถึง ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
	M1, M2	หมายถึง ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของ 2 กลุ่มที่ต้องการทดสอบความแตกต่าง
	n ₁ , n ₂	หมายถึง จำนวนตัวอย่างประชากรของกลุ่มที่นำมาทดสอบ

(ประกอบ กรรณสูตร, 2525: 197-198)

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยภาคสนาม

1. พื้นที่ศึกษา

ศึกษานำร่องโดยการสำรวจองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ.2543 เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาคัดเลือกศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ได้ อบต. ที่มีลักษณะทั้งที่ตรงตามเกณฑ์การจำแนกให้เป็น อบต. ชั้น 1 และชั้น 2 ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยมากที่สุด และเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย และประชาชนมีความสนใจในการจัดการศึกษา ตลอดจนให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามแนวทางในการเลือกพื้นที่ของสุภาวศ์ จันทวานิช (2539: 26) ที่กำหนดให้เลือกสถานที่ที่สามารถตอบปัญหาที่จัดการได้ ขนาดของสนามที่เข้าไปศึกษาต้องไม่ใหญ่เกินไป และให้พิจารณาในแง่ความซับซ้อนของปรากฏการณ์ในชุมชน

จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้เลือกพื้นที่กรณีศึกษา จำนวน 2 แห่ง ดังนี้

1. อบต. ชั้น 1 ได้แก่ อบต. เมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
2. อบต. ชั้น 2 ได้แก่ อบต. หัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

2. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยภาคสนาม ได้ดำเนินการดังนี้

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลของชุมชนเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา สภาพที่ตั้งของชุมชน ฯลฯ บริบทหรือสภาพแวดล้อมของชุมชนในด้าน เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง และข้อมูลพื้นฐานด้านการศึกษาในระบบ โรงเรียนและนอกระบบ โรงเรียนของชุมชน โดยศึกษาจากแผนพัฒนาตำบล ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2 ค) รายงานการศึกษา (รศ. 2) และรายงานครู (รค. 2) เป็นต้น

2.2 การศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ในประเด็นหลักต่อไปนี้

- (1) การสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาในพื้นที่ของ อบต.
- (2) ความพร้อมของ อบต. ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น
- (3) ปัจจัยเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.
- (4) ข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต.

2.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

- 1) กรณีศึกษา อบต. ชั้น 1: อบต.เมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ อบต. เมืองเก่า ระหว่างวันที่ 15
กันยายน – 9 พฤศจิกายน 2545 รวมเวลา 45 วัน
ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ (Key Informant) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และ
การสนทนากลุ่ม แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้
 - (1) กลุ่มบุคลากรใน อบต.
 - (1.1) การสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วยผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 5 ราย
คือ ประธานกรรมการบริหาร อบต. เมืองเก่า 1 ราย
ปลัด อบต. เมืองเก่า 1 ราย
กรรมการบริหาร อบต. เมืองเก่า 1 ราย
สมาชิกสภา อบต. (กรรมการฝ่ายการศึกษา อบต.) 2 ราย
 - (1.2) การสนทนากลุ่ม ได้จากสมาชิก อบต. จำนวน 6 ราย
 - (2) กลุ่มครูและผู้บริหารสถานศึกษา
 - (2.1) การสัมภาษณ์เชิงลึก ได้จากผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ราย
 - (2.2) การสนทนากลุ่ม ได้จากครูผู้สอน จำนวน 12 ราย
 - (3) กลุ่มผู้แทนชุมชน
 - (3.1) การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 6 ราย คือ
เจ้าอาวาสวัดกลางบุรี บ้านดอนบม 1 รูป
พระภิกษุวัดกลางบุรี บ้านดอนบม 1 รูป
กำนันตำบลเมืองเก่า 1 ราย
กรรมการหมู่บ้าน 1 ราย
ข้าราชการบำนาญ 1 ราย
ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 ราย
 - (3.2) การสนทนากลุ่ม ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเป็นกรรมการ
หมู่บ้าน หมู่ 10 จำนวน 12 ราย
- 2) กรณีศึกษา อบต. ชั้น 2: อบต. หัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
ศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ อบต. หัวทะเล ระหว่างวันที่ 16
กรกฎาคม – 10 กันยายน 2545 รวมเวลา 50 วัน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม
แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

(1) กลุ่มบุคลากรใน อบต.

(1.1) การสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วยผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 6 ราย

คือ ประธานกรรมการบริหาร อบต. หัวทะเล 1 ราย

ปลัด อบต. หัวทะเล 1 ราย

ประธานสภา อบต. หัวทะเล 1 ราย

หัวหน้าสำนักงานปลัด อบต. หัวทะเล 1 ราย

สมาชิกสภา อบต. (ประธานฝ่ายการศึกษา) 1 ราย

สมาชิกสภา อบต. (ประธานฝ่ายพัฒนาเศรษฐกิจ) 1 ราย

(1.2) การสนทนากลุ่ม ได้จากสมาชิก อบต. หัวทะเล จำนวน 7 ราย

(2) กลุ่มครูและผู้บริหารสถานศึกษา

(2.1) การสัมภาษณ์เชิงลึก ได้จากผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 ราย

(2.2) การสนทนากลุ่ม ได้จากครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 7 ราย

(3) กลุ่มผู้แทนชุมชน

(3.1) การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 7 ราย คือ

เจ้าคณะตำบลหัวทะเล 1 รูป

ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5 (ผู้นำอาชีพเกษตรดีเด่น) 1 ราย

กำนันตำบลหัวทะเล 1 ราย

ผู้ใหญ่บ้านบ้านหนองสองห้องเหนือ (ผู้ใหญ่บ้านดีเด่น) 1 ราย

ข้าราชการบำนาญ 1 ราย

ตัวแทนชาวบ้าน หมู่ 5 1 ราย

(3.2) การสนทนากลุ่ม ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเป็นกรรมการกลุ่ม

ออมทรัพย์ และกรรมการหมู่บ้าน บ้านหนองสองห้องเหนือ ตำบลหัวทะเล จำนวน 9 ราย

3. วิธีการรวบรวมข้อมูล

3.1 การสนทนากลุ่ม เป้าหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของ ผู้ร่วมสนทนาในประเด็น
หลักต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ข้างต้น โดยการสนทนากลุ่มในแต่ละพื้นที่ใช้เวลากลุ่มละประมาณ 2
ชั่วโมง

3.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่ศึกษาตามที่กำหนดไว้ข้างต้น โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของ อบต. ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะขออนุญาตบันทึกเสียงเพื่อนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของสาระสำคัญด้วยทุกครั้ง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง

4.2 การสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยเป็นผู้นำสนทนากลุ่ม ผู้นำสนทนากลุ่มถือว่าเป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลที่สำคัญมาก ดังนั้นก่อนการจัดสนทนากลุ่มแต่ละครั้ง ผู้นำสนทนากลุ่มต้องเตรียมตัวอย่างดีทั้งในด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ การเตรียมประเด็นการนำสนทนา การสรุปประเด็น การประเมินการจัดสนทนากลุ่มเพื่อปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้สำหรับการสนทนากลุ่มครั้งต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แบบสร้างข้อสรุป โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (typological analysis) แบบไม่ใช้ทฤษฎี ซึ่งสุภางค์ จันทวานิช (2542: 136-137) เสนอไว้ คือ ใช้ความรู้และประสบการณ์ของผู้วิจัย ประกอบกับคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยจำแนกข้อมูลชนิดต่างๆ ก่อน แล้วพิจารณาความสัมพันธ์ของข้อมูล อธิบายความสัมพันธ์และสาเหตุของปรากฏการณ์ โดยยึดกรอบการวิจัยเป็นหลัก

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยภาคสนามครั้งนี้ ได้ใช้แนวทางของ สุภางค์ จันทวานิช (2539: 4) คือ

- 1) การวิเคราะห์ข้อมูล เริ่มกระทำพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล และยังทำต่อไปหลังการเก็บข้อมูลสิ้นสุดลง
- 2) การวิเคราะห์ข้อมูลต้องมีมุมมองของคนใน
- 3) การวิเคราะห์ข้อมูลต้องอาศัยสมมติฐานชั่วคราว (working hypothesis) จำนวนมากที่ผู้วิจัยคิดขึ้นเองตลอดเวลา
- 4) ผู้วิจัยต้องเป็นผู้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง
- 5) การตรวจสอบข้อมูล ใช้การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้า

(Triangulation) โดยใช้วิธีการของ Denzin

5.1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่ต่างเวลาต่างสถานที่และต่างบุคคล แต่ต้องได้ข้อมูลที่ตรงกัน

5.2) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (investigation triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ที่มีทั้งผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย หลังจากเก็บข้อมูลมาแล้วบันทึกข้อมูลด้วยกันและเห็นตรงกัน

5.3) การตรวจสอบสามเส้าด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (methodology triangulation) คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี ทั้งการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไข และข้อเสนอแนะทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล

มีวิธีการดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขและข้อเสนอแนะทางในการจัดการศึกษาของ อบต.

นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงสำรวจใน อบต.ชั้น 1 และชั้น 2 ทั้ง 13 แห่ง และข้อมูลจากการศึกษากรณีศึกษา 2 แห่งในการวิจัยภาคสนามมาวิเคราะห์เพื่อร่างข้อสรุปเกี่ยวกับปัจจัยเงื่อนไข และข้อเสนอแนะทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับอบต. ชั้น 1 และชั้น 2

2. การตรวจสอบผลการวิเคราะห์ปัจจัยเงื่อนไขและข้อเสนอแนะทางในการจัดการศึกษา

นำร่างผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยเงื่อนไขและข้อเสนอแนะทางในการจัดการศึกษาข้างต้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ให้ความเห็นและความเป็นไปได้ ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย ผู้แทนของกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ผู้แทนจากกระทรวงมหาดไทย และนักวิชาการศึกษา จำนวน 10 ท่าน ประเด็นในร่างข้อสรุปที่มีผู้ให้ความเห็นสอดคล้องกันเกินกว่าครึ่งหนึ่ง จะนำมาเสนอเป็นข้อสรุปปัจจัยเงื่อนไขและข้อเสนอแนะทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ อบต. ชั้น 1 และชั้น 2 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการวิเคราะห์ทั้งหมด นำเสนอแบบพรรณนาความ ประกอบตาราง